

Godina u kojoj je vreme za nauku

Naredne godine, iz republičkog budžeta biće izdvojeno 11 odsto sredstava više u odnosu na 2009.

Piše: Božidar Đelić

Privodi se kraju 2009. godina, godina puna izazova, ali i godina u kojoj je Srbija prvi put posle devedesetih godina dobila Strategiju naučnog i tehnološkog razvoja. Od 2010. srpska nauka će se rukovoditi po principima nacionalnih prioriteta, biće vrednovani međunarodni uspesi, podržaćemo mlade istraživače, a cenice se primena znanja i zaštita intelektualne svojine. U 2010. godini završava se ciklus naučnih projekata, zakonski osnovi nauke i inovacija biće usklađeni sa Strategijom, a iz budžeta će biti izdvojeno 11 odsto više sredstava za nauku u odnosu na 2009, što je, u svetlu ekonomske krize, izuzetan pomak. Osim toga, počće realizacija zajma od 200 miliona evra za naučnu i tehnološku infrastrukturu koji je odobrila Evropska investiciona banka. Sve ovo nam daje mogućnost da Strategiju realizujemo s uspehom i na vreme.

Krajem sledeće godine završava se petogodišnji ciklus naučnih projekata. Projekti koji su odabrani i recenzirani pre pet godina privode se kraju, a budžetska sredstva se otvaraju da buduće projekte usmerimo prema naučnim prioritetima i prema onim istraživačima i timovima koji su u prethodnom ciklusu ostvarili najbolje rezultate. Do sada, istraživači su sami prijavljivali teme, a Ministarstvo je biralo one projekte koji su prešli određeni prag bodova u procesu recenzije, ali bez ciljanog usmeravanja sredstava. Sloboda istraživanja je važna za razvoj nauke i ponekad najveći rezultati proisteknu iz oblasti od kojih se to najmanje očekuje. Zato će deo sredstava i u narednom pozivu biti odvojen za ovakav vid kandidovanja projekata od strane naučne zajednice. Drugi deo sredstava biće usmeren na istraživanje pitanja i fenomena koji su od najvećeg značaja za Srbiju.

Drugi osnov za realizaciju strategije su izmene i dopune Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti i Zakona o inovacionoj delatnosti. Zakonske promene rešice pitanje raspodele intelektualne svojine dobijene naučnim radom i postaviće sisteme za transfer tehnologija. Predviđa se i formiranje Fonda iz koga će se finansirati razvoj inovativnih proizvoda, procesa ili usluga. Zakon o naučnoistraživačkoj

delatnosti ojačaće saradnju nauke, obrazovanja i privrede kroz izmenu sastava Nacionalnog saveta za nauku. Ovaj zakon rešava problem doktorskih studija kroz sufinansiranje u saradnji sa Ministarstvom prosvete i rešava pitanje zapošljavanja istraživača koji su u prošlosti, zbog projektnog finansiranja imali teškoće. Naučni prioriteti biće realizovani kroz multidisciplinarne programe.

Treći element od koga zavisi uspeh Strategije su finansijska sredstva. Godina 2009. bila je teška, a u jednom trenutku istraživačima su kasnile plate. Iako je ovo kašnjenje nadoknađeno, investicije naše zemlje u nauku smanjene su u odnosu na 2008. godinu. Naredne godine, iz republičkog budžeta biće izdvojeno osam milijardi i 947 miliona dinara za nauku i tehnologiju, za 11 odsto više u odnosu na 2009. Ovaj napredak pokazuje i rešenost Vlade da, uprkos krizi, investira u domen nauke i inovacija, investicija koju su mnoge zapadne zemlje videle kao jedini mehanizam izlaska iz krize.

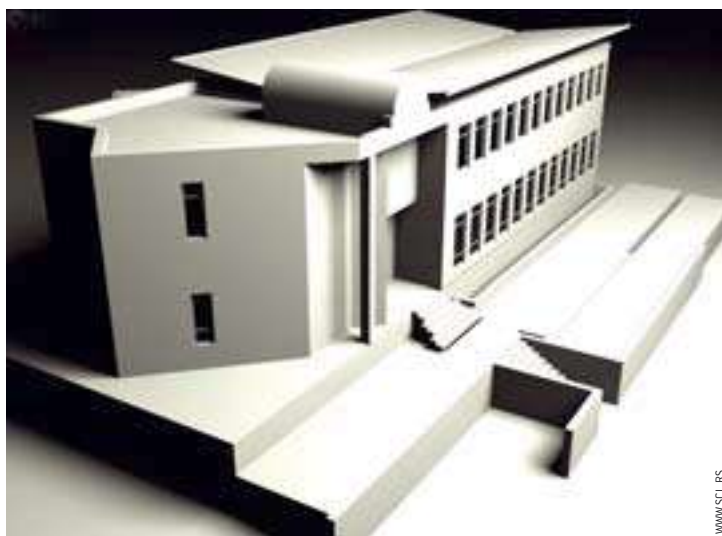
Započeta je i inicijativa za investicije u naučnu i tehnološku infrastrukturu u ukupnom iznosu od 400 miliona evra, a 14. decembra je zajam od 200 miliona evra odobren na upravnom odboru EIB-a. Cilj je da za pet godina naši vrhunski naučnici rade u modernim laboratorijama, u dobro osmišljenim istraživačkim centrima, sa jasnim vizijama razvoja i dovoljnom kritičnom masom istraživača i uslova za postizanje vrhunskih rezultata. Deo ovih sredstava biće namenjen opravci postojeće i zastarele infrastrukture i nabavljanju opreme koja nedostaje, a veći deo biće namenjen formiranju naučnih centara za istraživanja u prioritentnim oblastima. Finansiraće se i izgradnja centra za promociju nauke u Beogradu, konačno ćemo završiti nove laboratorije u Petnici i stambene zgrade u kojima će naučnici kupovati ili iznajmljivati stanove po nekomercijalnim uslovima.

Iako deluje da će se ozbiljan pomak u nauci u Srbiji videti tek sledeće godine, ne smemo da zaboravimo na sve uspehe naših naučnika ostvarene u ovoj i prethodnim godinama. Uprkos lošim uslovima i često nedovoljnim sredstvima, naši istraživači su ove godine prestigili svoje kolege u regionu po broju međunarodno priznatih radova. Naša mlada naučnica Ivana Pešić je prvi put osvojila prestižnu UNESCO-L'oreal nagradu za ženu istraživača, student biologije Mirko Đorđević pobedio je na evropskom takmičenju za promociju nauke, a srednjoškolci su sa naučnih olimpijada doneli rekordan broj medalja. Dobili smo brojne evropske naučne projekte, uspostavili nove saradnje i naši naučnici nastavljaju da šalju u svet sliku jedne inovativne i uspešne Srbije.

Sve je više onih istraživača koji svoju ljubav prema nauci prenose na druge i uz pomoć kojih smo u 2009. proslavili godinu Milutina Milankovića, godinu Čarlsa Darvina i Međunarodnu godinu astronomije. Više od 250 naučnika je na ovogodišnjem festivalu nauke zainteresovalo, nasmejalo i zaintrigiralo rekordnih 17.000 posetilaca.

Vreme je da stvorimo uslove u kojima će naši naučnici dostići evropske standarde, doprineti ukupnom nivou znanja u društvu i unaprediti tehnološki razvoj privrede. Vreme je za nauku!

(Autor je potpredsednik Vlade Srbije i ministar za nauku i tehnološki razvoj)

PROJEKTI IZ KREDITA EIB: Blue Danube, budući izgled centra za superkompjuting